

*Р.О. Піскунов,  
Харківський інститут банківської справи  
Університету банківської справи НБУ*

## **ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ НА ОСНОВІ НОРМАТИВНО-ІНДЕКСНОЇ МОДЕЛІ**

У даному дослідженні пропонується модель оцінки сукупного ризику банку на основі нормативно-індексної моделі. Фундаментальними елементами методики побудови динамічної нормативно-індексної моделі з урахуванням специфіки банківських ризиків є такі: система інтегральних показників – сукупність значущих співвідношень (коефіцієнтів, індексів, аналітичних моделей, сукупності індикаторів тощо), які комплексно характеризують ризиковість банку; динамічний норматив (індикатор) – сукупність показників, упорядкованих за ознакою ступеня їх динаміки (зокрема темпів чи індексів їх зростання та приросту) так, що підтримання цього порядку в реальній діяльності банку забезпечує кращі порівняно з попереднім періодом результати. Нормативна модель – формалізований опис бажаного стану банку, здійснений за допомогою упорядкованого ряду індексів динаміки аналітичних показників (коефіцієнтів), що комплексно характеризують ризиковість комерційного банку.

Призначення цієї моделі ґрунтується на тому, щоб контролювати динаміку показників ризиковості та зміну напрямку ризику для того, щоб досягти поставлених цілей.

На першому етапі визначаємо систему показників, що використовуються для розрахунку включених до моделі коефіцієнтів оцінки сукупного банківського ризику. Такими показниками будуть: капітал банку; загальні активи; активи, зважені за ризиком; високоліквідні активи; кредитний портфель банку; резерв на покриття кредитних ризиків; поточні рахунки.

На другому етапі побудуємо таблицю аналітичних коефіцієнтів ризиковості банку та співвідношення між темпами їх зростання.

На третьому етапі – обґрунтування пріоритетності зростання показників та з'ясування їх економічного змісту. На основі пріоритетів щодо темпів зростання одних показників стосовно інших побудуємо матрицю нормативних співвідношень між показниками ризиковості. Матриця нормативних співвідношень необхідна для порівняння еталонних значень нормативних співвідношень із фактичними значеннями, отриманими в результаті розрахунків на базі реальних даних діяльності банківської системи.

Фінансові ризики, які можна оцінити кількісно і якісно, мають оцінюватися незалежно один від одного. Саме тому, визначаючи рейтинги

окремих факторів оцінки за системою оцінки ризиків, необхідно пам'ятати, що якою б високою або низькою не була якість управління ризиком, вона не повинна впливати на оцінку кількості ризику. Крім того, значний розмір капіталу або високі показники фінансової діяльності не повинні розглядатися як пом'якшувальні фактори для неадекватної системи управління ризиками. Наглядачі не повинні робити висновок, що “високий” рівень ризику – це погано, а “низький” рівень ризику – це добре. Кількість ризику просто відображає рівень ризику, який банк бере на себе в процесі здійснення своєї діяльності, і добре це чи погано – залежить від того, чи забезпечують системи управління ризиками банку виявлення, вимірювання, моніторинг і контроль цієї кількості ризику.

У моделі динамічного нормативу наближення коефіцієнта  $W$  до одиниці свідчить про те, що реальний розвиток ситуації відповідає ідеальному, тобто фактичний темп зростання показників наближається до нормативного. Отже, ми можемо стверджувати, що в сучасних умовах фактичний темп зростання показників не може наблизитися до нормативного через велику кількість чинників. Насамперед це є вплив фінансової кризи, через який послабилася стабільність банків, і тому показники їх діяльності не відповідають нормативним. Велику роль тут відіграють значення активів, зважених за ризиком, та кредитного портфеля. Саме їх покращення призведе до збільшення чисельника у формулі розрахунку сукупного ризику. Отже, можна зробити висновок про те, що комплексна оцінка ризиковості банків першої групи свідчить про погіршення його стану з погляду ризику, оскільки фактичний темп зростання показників не наближається до нормативного.

Піскунов, Р.О. Діагностика фінансового стану банківської системи на основі нормативно-індексної моделі [Текст] / Р.О. Піскунов // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доповідей XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (28-29 жовтня 2010 р., м. Суми): у 2 т. – Суми: УАБС НБУ, 2010. – Т. 1. – С. 152-153.